

*possessorium
remedi-
um ha-
bet, absti-
neat a
Vindica-
tione.*

suggerit Ictus Gajus in *L. 24. ff. de R. V. ut rem vindicaturus, pro-* be prius advertat, an aliquo interdicto possit nancisci possessionem, quia longe commodius est, ipsum possidere, & adversarium ad onera petitionis compellere, quam alio possidente petere. Quapropter quisque Remedia possessoria in promptu habere, illaque percurrere debet & attendere, annon aliquo ex illis sibi consulere, & possessionem vel noviter adipisci, vel recuperare valeat. Conf. quæ dixi in *Introduct. ad prax. forens. c. 1. §. 23. seqq.* Verum quia horum remediorum præcipua causa est possessio, illam ob connexitatem materiæ, dominio mox subjiciemus.

MEMBRUM II.

De Possessione & Remediis inde competentibus.

§. I.

*Possessio
an species
juris in
re sit?*

Possessio an juris in re species sit, & quas actiones producat, dissensus Dd. non levis est. Facti enim magis est possessio, quam juris; unde postliminio reversus, possessionem non recuperat, *L. 12. §. 2. ff. de captiv. & postlim. revers.* cum tamen omnia jura recipiat, *L. 5. §. 1. ff. d. t.* imo possessio ad heredes non transit, siue suus sit, siue extraneus, *L. 23. pr. & L. 30. §. 5. ff. de acquir. possess.* cum tamen omne jus defuncti in heredem transmittatur, *L. 34. ff. de V. S. L. 37. ff. de acquir. hered.* Verum cum jus possessionis aperte exprimat Papinianus in *L. 44. pr. ff. de acquir. possess.* illique adstipuletur Ulpianus in *L. 2. §. 38. ff. ne quid. in loc. publ.* res ipsa non amplius in dubium vocanda; & si jus apprehendendi possessionem ab ipsa detentione corporali separaveris, verissimum omnino est, & postliminio reversum, jus possessionis recipere, & in heredem jus possessionis transmitti, h. e. facultatem apprehendendi, si vacua sit, vel repetendi, per Judicem possessionem, si ab alio detineatur. Et hac ratione jus domini a defuncto pariter tantum transmittitur in re ab altero possessa, non actuale

actuale dominium, sed hoc vindicat vi juris ad se devoluti, & hoc sensu dominium vindicari dicitur in §. 4. *Inst. de action. L. 8. §. 1. ff. de liberal. caus. L. quotiens 15. & L. si mancipium 23. C. de R. V.*

§. II. An autem realem actionem producat, & qualem, pariter non conveniunt: Certe petitoriam actionem ex possessione non nasci, communior sententia. Qui enim Publicianam huc referunt, ipsi fateri necessum habebunt, non ex sola possessione illam nasci, nec ex eo actorem victoriam sibi polliceri posse, quod se rem antea possedisse docuerit, sed opus esse, ut actor titulum ad dominii translationem habilem, & subsecutam traditionem probet. *L. 3. §. 1. & LL. seqq. ff. de Publ. in rem act. L. 15. pr. ff. eod. quare merito dicimus, ex ficto dominio, fictaque usucapione illam resultare, §. 4. Inst. de Action. Bachov. de Action. Disp. 3. th. 14. & 16. de quo dictum Membr. preced. §. 17.*

§. III. Remedia E. possessoria ex *Lib. XLIII. Digest. seu a* *Remedia possessoria an omnia ex possessione?* ctiones in factum inde oriundas huc referunt; Verum nec hoc promiscue admittendum; Remedia enim adipiscendæ possessionis ex ipso possessionis jure deduci nequeunt, cum possessionem actor nunquam habuerit. Nam quod principale ex illis est, Interdictum *quorum bonorum*, hoc quidem competere dicitur bonorum possessori, *L. 1. pr. ff. quor. bonor.* Verum in comperto est, bonorum possessionem longe alio sensu ibi capi, scil. pro hereditate Jure Prætorio delata, unde ad speciem hereditatis petitionis rectius refertur, ubi & nos de illo remedio agemus. *Salvianum* quoque interdictum, quod *adipiscendæ possessionis* est, non possessionis, sed pignoris jure nititur, ubi & a nobis tractabitur. Interdictum quoque *quod legatorum*, ex jure universali in heredem devoluto, vi cujus nemo quicquam invito herede occupare debet, descendit. Nec recuperandæ possessionis interdicta ex hoc fonte descendere videntur; Possessio enim semel amissa, effectum producere amplius nequit; Imo & retinendæ possessionis interdicta non extra dubium sunt, cum semper factum turbativum & sic illicitum adversarii supponant; ex facto autem non reales, sed personales actiones descendere, prolixè ostensum est in *Sect. I. membr. II.*

*Affirma-
tur de re-
medii re-
tinend. &
recip. pos-
sess.*

§. IV. Verum retinenda omnino receptior opinio, & Remedia retinendæ recuperandæque possessionis ex ipsa possessione, ejusque jure resultare defendendum. Non enim possessio est occasio horum interdictorum, sed est illa ipsa causa, vi cujus jura mihi concedunt facultatem contra quemcunque se defendendi, vel rei amissæ possessionem repetendi: Factum vero illud turbationis & ejectionis non causa est, sed occasio, quæ anfam mihi dat, jus possessionis vel defendendi contra turbantem, vel vi hujus juris rem repetendi a dejiciente vel spoliante; & hac ratione turbatio non ut delictum consideratur, sed ut assertio possessionis, quam alter ad se pertinere contendit, uti recte monet Bachov. in *Treutl. vol. 2. Disp. 24. th. 1. lit. C. verb. actiones intellige.* Id quidem adhuc urgeri potest, quod hac ratione non in rem nascantur actiones, sed in personam, quod & agnovisse videtur Ulpianus in *L. 1. §. 3. ff. de interd. dicendo, Interdicta, licet omnia in rem videantur concepta, vi tamen ipsa personalia sunt.* Unde non contra quemvis possessorem, sed tantum turbantem vel dejicientem dantur. Sed respondeo, non ex effectu, sed ex causa adjudicandas esse actiones. Actio in rem scripta personalis est, & tamen contra quemvis possessorem datur; Actio confessoria realis sine dubio est, & tamen tantum datur contra illum, qui actorem in exercitio servitutis turbat. Cum E. Jus defendendi & recuperandi possessionem ex ipso possessionis jure resultet, actio realis erit, licet executio actionis contra certam personam dirigatur.

*Quid a-
ctori ra-
tione pos-
sessionis
attendendum?*

§. V. Cæterum nec nostra adeo refert in presenti, annon unum vel alterum interdictum magis ad personalem, quam ad realem actionem inclinet: Solliciti enim tantum sumus de subsidiis inquirendi actiones alicui competentes. Unde sufficit, actori constare, se vi possessionis, vel adhuc retentæ, vel amissæ, uno alterove remedio, prout circumstantiæ negotii illud ferunt, jus suum persequi posse. Quapropter in genere actionis possessoriæ investigando attendat actor, an adhuc rem detineat, an ejus possessione exciderit.

§. VI.

§. VI. Si rem detineat actor, tunc illius possessionem vel *De tuen-*
 noviter obrinuit a Judice, quo casu ut a turbationibus se liberet, *da possessi-*
 paratum ipsi remedium est ex interdicto *ne vis fiat ei, qui in pos-*
sessionem missus est, quod interdictum, quamvis etiam adipiscen-
 ptæ.
 dæ possessionis sit, cum & jussu mitti detur, si dolo malo alterius
 impediatur, quo minus in possessionem veniat, *L. 3. pr. ff. Ne vis*
fiat ei. præcipue tamen retinendæ possessionis est, quia frustra
 immitteret Prætor in possessionem rei servandæ causa, nisi mis-
 sum tueretur, *L. 1. §. 1. ff. d. t. Menoch. Rem. 1. retin. possess. num.*
 4. ex quo Autore reliqua ad usum hujus interdicti pertinentia re-
 peti possunt.

§. VII. Quod si autem possessionem non per Judicem, sed *De possess-*
 aliter adeptus sit actor, tunc res illa aut mobilis est, aut immobilis. *sione mo-*
 Si mobilis, & in ejus possessione turbetur, ad interdictum *bilium.*
 UTRUBI ipsi confugiendum, vi cujus possessor contra turban-
 tem defenditur, si tempore litis contestatæ illam rem nec vi, nec
 clam, nec precario possederit, *L. un. §. 1. ff. Utrubi*, ut hinc solo
 objecto ab interdicto uti possidetis differat, *§. 4. Inst. de Interdict.*
 & ibi Dd. Menoch. *Rem. 2. retin. poss. num. 12.*

§. VIII. In possessione rerum immobilium turbatus pa- *De possess-*
 ratum habebit interdictum UTI POSSIDETIS, vi cujus omnis *sione im-*
 possessor, qui saltem non vi, clam, vel precario ab adversario rem *mobili-*
 possidet, contra quemvis turbantem defenditur, *L. 2. & 3. pr. ff. um.*
Uti possidetis. Attendat autem hic actor probe, an turbans et-
 iam pro se actus possessorios allegare possit, vel non; cum enim
 remedium possessorium interdicti *uti possidetis* distingvatur in
 summarium, quod alias Ordinarium dicitur, & summariissi- *De eli-*
 mum, quorum hoc longe expeditius est illo, probe respicere de- *gendo*
 bet acturus hoc iudicio, ad qualitatem suæ possessionis, & ad *summarie*
 actus possessorios, quos forte turbans pro se allegare potest. Si *vel ordi-*
 enim actor pro se recentiores actus possessorios habeat, abstineat *nario.*
 ab ordinario uti possidetis iudicio, & recurrat ad possessorium in
 summariissimo; In hoc enim non de jure possessionis, sed de fa-
 cto præsentis possessionis tantum quæri solet, adeo, ut ille hic

manutenendus, qui habet possessionem de præfenti & nunc, Post. de Summariiff. Possessor. Observ. 17. n. 2. & unicus quoque actus quiete exercitus, hoc casu sufficit tam in corporalibus, quam incorporalibus, Post. obs. 18. n. 2. 3. & seqq. Imo probationes etiam leviores semiplenæ hic admittuntur, Gail. Lib. 1. obs. 7. n. 2. Carpzov. Proc. Tit. 23. art. 1. n. 27.

Ordina-
rium
quando
preferen-
dum.

§. IX. Quod si vero ultimos actus possessorios pro adversario turbante adesse noverit, non summariissimo, sed ordinario possessorio experiatur; In hoc enim vincit ille, qui antiquiorem vel magis titulata possessionem pro se habet, recentior enim possessio in dubio præsumitur turbativa, per C. 9. X. de probat. quæ sententia antiquiorem possessionem præferens, quamvis Juri Civ. conveniens non videatur, sicuti contra communem sententiam demonstravit Dn. Textor. Diff. de Possessoria Jurisdiction. th. 44. Jure Canon. tamen certa illa est, & usu fori satis comprobata.

De Posses-
sorio juri-
um.

§. X. De eo amplius dubitandum non est, possessorium hoc remedium uti possidetis, sive ordinario, sive summariissimo processu quis experiatur, utiliter ad omnes alios possessores rerum incorporalium seu jurium extendi posse. Unde possessor servitutis hoc remedio experitur, Menoch. Rem. 3. recup. possess. n. 103. & seqq. Datur patrono Ecclesiæ contra turbantem ipsum in quasi possessione præsentandi Menoch. d. Rem. 3. n. 131. contra recusantes solvere decimas. Menoch. d. l. n. 125. ubi pluribus usum hujus interdicti deducit, ut vix casus turbationis fingi possit, cui ex hoc remedio non parata sit medicina.

De manu-
tentionis
decreto.

§. XI. Pertinet quoque huc decretum *Manutentionis*, quod in solo interdicto retinendæ locum habere asserit ex Gratian. Disceptat. Forens. Cap. 85. n. 21. Post. de Summariiff. Posses. sive de Manutent. Observ. 3. n. 19. Et quamvis ipse Postius loc. citat. n. 21. hoc remedium manutentionis ab omnibus aliis possessoris separatim esse dicat, imo etiam distinctum ab ipso interdicto uti possidetis; Interdictum enim uti possidetis non tam celerem & facilem habet explicationem, quam habet Mandatum de manutentione,

nendo, Post. d. l. Obsf. 2. num. 44. Attamen huic contradicit Christoph. de Patz Tr. de Tenuta, Cap. 1. n. 72. ubi asserit, manutentionem a jure non fuisse cognitam, sed a Doctoribus tantum introductam; quamvis in substantia & effectu manutentio & interdictum uti possidetis fere conveniant. Sed postea monet idem, decretum de manutenendo esse illud, quod aliis summarissimum dicitur, cui consentit Postius Obsf. 3. n. 18. ut adeo perinde sit, sive summarissimo possessorio experiatur, sive mandatum de manutenendo petat. Quorsum pertinet quoque remedium apud Hispanos frequentatum Interim dictum; Francisc. Sarmientus Select. Interpret. Lib. 2. cap. 13. n. 9. de quo remedio ex professo actum a Fratre meo Dissert. Inaugur. de Decreto intermistico, quæ extat Vol. 1. Disp. nostrarum. Caterum, uti summarissimum possessorium, vel etiam interdictum uti possidetis, turbato in possessione rerum & jurium datur, ita quoque per decretum manutentionis cuius possessori etiam jurium succurritur, cum idem operetur quasi possessio in incorporalibus, quod vera possessio in corporalibus, Post. Obsf. 10. n. 5. unde manutentio concedenda illi, qui in quasi possessione jurisdictionis est, Post. d. Obsf. 10. n. 9. Datur manutentio quasi possessori in conferendis beneficiis Ecclesiasticis, Post. d. l. n. 24. datur possessori servitutis, Post. d. l. n. 49. datur illi, qui in quasi possessione filiationis est, Post. d. l. n. 60. & illi, qui est in quasi possessione exigendi annuas præstationes, Post. d. l. n. 61. & seqq. & pluribus aliis casibus, quos congesit Post. d. Obsf. 10. Breviter dico: De quacunque causa ordinario possessorio agere licet, in illa etiam Mandatum de manutentia locum habet.

§. XII. In Curiis provincialibus Electoratus Saxon. remedium inhibitionis introductum, quotiescunque enim, quacunque etiam ratione id contingat, alterius possessio ibi turbatur, inhibitio peti & decerni potest, Carpz. Proc. Tit. 23. art. 2. n. 34. quod etiam in possessione jurium & rerum incorporalium obtinet, Carpz. d. Art. 2. n. 10. Et hic processus Inhibitivus in Saxonia utilissimus est. Ad desiderium enim supplicantis, Judex

Manutentio etiam in juribus datur.

De inhibitione.

pramittit monitorium & parti adversæ injungit, ne implorantem ulterius gravet, vel causas sui juris ac possessionis intrabrevem terminum judici in scriptis significet; Carpz. *d. Tit. 23. Art. 3. n. 16.* quod si huic non pareat, aut causam non factæ partitionis haud doceat, inhibitiō confirmatur, eoque ipso in multam inhibitioni insertam incidit, implorans vero in sua possessione confirmatur & tandiu defenditur, donec adversarius in possessorio ordinario vel petitorio aliud everit. Carpz. *d. Tit. 23. art. 4. num. 53.*

*De jure
superfici-
ario.*

§. XIII. Si quis in possessione juris superficiarii turbatus sit, illi speciale remedium possessorium de *superficiebus* tribuitur in *Tit. ff. de Superfic. vi cujus*, qui nec vi, nec clam, nec precario, sed ex lege locationis, sive emtionis, jus fruendi superficie acquisivit, in fundo alieno contra vim turbatoris se defendere potest, vid. Menoch. *Remed. 4. retin. possess. n. 1. & seq.* sed cum omnia, quæ in uti possidetis interdicto servantur, hic quoque servanda sint, monente ipso Ulpiano in *L. 1. §. 2. ff. de superfic.* raro in foro ex speciali hoc interdicto agitur, sed contra quamvis turbationem ad interdictum uti possidetis recurritur. Hoc interim certum est, longe utilius esse interdicto de superficie experiri, quam exempto vel locato superficiem petere, teste Ulpiano in *d. L. 1. §. 1. in fin. ff. eod.* subjecta ratione, quod melius sit possidere, quam in personam experiri.

*De posses-
sione ser-
vitutum.*

§. XIV. De servitutibus quidem, si in earum exercitio quis turbetur, ex interdicto uti possidetis agi, imo & manutentionem peti posse, dictum supra est. Interim & pertinet huc *L. 8. §. 5. in fin. ff. si servit. vindic.* ubi interdictum uti possidetis, servitutibus claris verbis applicatur. In specie tamen de servitutibus rusticorum prædiorum, proditum est remedium retinendæ possessionis in *Tit. ff. de itin. actuque priv.* ubi ille, qui itinere actuque hoc anno usus est, non vi, non clam, non precario, defenditur contra omnem vim & turbationem, quod postea ad servitutes in genere extenditur. Nec attenditur hic, an de jure servitutis probare quicquam possit, sed tantum, an hoc anno, illa non vitiose

vitiose usus sit, *L. 1. §. 2. ff. de itin. actuque priv.* unde constat, longe pinguiorem hanc actionem ex interdicto esse, quam confessoriam; In hac enim de jure, in interdicto autem de facto tantum queritur, *L. 2. §. fin. ff. si servit. vindic.* quamvis E. ea propter interdictum uti possidetis, ad servitutes rusticas non pertinere, existiment plerique, cum speciale interdictum earum nomine proditum sit, Menoch. *Rem. 3. retin. poss. n. 109. seqq.* nulla tamen hæc consequentia est, cum unius rei nomine plura possint dari interdicta, aliave juris remedia. Hillig. in *Don. Lib. 15. cap. 23. lit. G.* Bachov. *ad Tr. Vol. 2. Disp. 25. th. 4. lit. B.* Hoc vero certum, in eo utilius esse hoc interdictum de itinere actuque privato quod sufficiat, si saltem modico tempore, i. e. non minus 30. diebus, servitute hoc anno usus sit, *L. 1. §. 2. ff. d. t. vid. Zæf. in Comment. ff. ad d. t. n. 2.* Imo nec attenditur, an usus fuerit servitute in præsentī tempore, ubi interdictum movet, sed sufficit, si retro hoc anno per triginta dies, *d. L. 1. §. 2. in fin.* adeo, ut ad antiquiores, nec ad recentissimos actus possessorios hic præcise respiciatur. De cætero usu fori certissimum est, quod tam pro servitutibus urbanis, quam rusticis, decretum manutentionis detur, etiamsi speciale hoc interdictum extet, quod pluribus probat Post. *Tr. de Manuten. Observ. 10. n. 49.* Quæ alias in specie ad usum hujus interdicti de itinere, actuque privato pertinent, fusius exponit Menoch. *Remed. 5. retin. possess.*

§. XV. Idem fere asserendum in servitute *aquæ ductus*, si quis impediatur, quo minus aquam ad sui prædii utilitatem ducat, quam huc usque sine vitio, nec clam, nec vi, nec precario duxit; huic enim pariter speciale interdictum proditum de *Aqua quotidiana & æstiva*, quod inter remedia retinendæ possessionis refert Menoch. *Remed. 6.* & illud ad reliquos aquæ ductus extendit, etiamsi amœnitatis causa tantum aqua ducatur, per *L. 1. §. 11. & 14. ff. de aqu. quotid. L. 1. pr. ff. d. t.* Menoch. *d. Rem. 6. n. 48.* Imo etiam nihil interest, siue ex flumine publico, siue privato ducatur aqua, *L. 1. §. ait Prætor. 38. & 41. ff. d. t.* Interim & remedium *uti possidetis* contra turbantem hic intentari

Quid in rusticis?

De aquæ ductu.

tari posse, licet neget Menoch. *Rem. 3. retin. poss. n. iii.* asserendum tamen hic puto, ob rationem §. *preced.* adductam. Fallit autem hoc in casu, si aqua ducatur ex castello, seu receptaculo publico, de quo in *d. L. 1. §. 39. d. t.* aut alio loco publico, ex quo sine permissione Principis aquam ducere fas non est; Ibi enim interdictum uti possidetis non sufficeret, sed ex hoc interdicto titulum simul, seu concessionem Principis ipse ostendereteneretur, *arg. L. 1. §. fin. ff. d. t.* unde nec decretum manutenentiæ obtinere potest, titulo non probato, Marefcott. *Variar. Resolut. L. 1. cap. ii. n. 46.* Post. *de Manuten. Obs. 44. n. 61.* Cæterum in hoc utilissimum præsens interdictum est, quod si quis turbetur in usu aquæ quotidianæ, is hoc iudicio obtineat, etiamsi unica die vel nocte, in anno ante iudicium cœptum, aquam duxerit, *L. 1. §. 4. ff. de aqu. quotid.* Et in hoc pinguius est præsens interdictum, interdicto de itinere actuque privato, quod alias etiam ad aquæ ductum, qua servitus rustica est, applicari potest. Alia ratio est ductus aquæ æstivæ, ubi is, qui priori ætate in possessione hujus aquæ ductus fuit, manutenendus, *d. L. 1. §. 31.* unde qui priori ætate non duxit, hac autem ætate duxit, male recurreret ad hoc interdictum, sed melius sibi consuleret per summarissimum possessorium, ubi ad ultimos actus communiter respicitur. Et quamvis Post. *obs. 34. n. 8.* generaliter asserat, pro obtinenda manutentione quasi possessionis in aquæ ductu, sufficere probare, semel aquam de anno superiori ductam fuisse, ex textu tamen allegato, scil. *L. 1. pr. ff. de aqu. quotid.* apparet, ipsum aquam quotidianam ab æstiva non separasse, quod tamen ob textus alios faciendum erat.

Interdictum de rivis.

§. XVI. Ad defendendam autem quasi possessionem servitutis aquæ ductus, etiam facultas reficiendi rivos, specus & septa pertinet, quo aquam libere ducere liceat, quo nomine proditum est speciale interdictum de RIVIS, quod utilissimum esse dicit Ulpianus in *L. 1. §. 1. ff. de riv.* nam nisi permittitur reficere, alia ratione usu incommodabitur, de quo pluribus vid. Menoch. *Rem. 7. retin. poss.* Cæterum & hoc interdictum quoad aquam castel-

castellari
lus probat
quæ dicit
L. 1. §. 1. ff.
§. XI
possessioni
fontana ac
cunque ut
cus ad aqu
dabito, &
dicto de
fontem
in inter
verdictum
rivis refic
has quoque
mittitur in
denter app
Lepius nova
ctum uti po
§. XII
fessionem co
dejectus sic
fugiendum
viam poss
tamen se pro
piper §. 1.
alio occupav
interim ven
siltat, hie
peranda po
siam est.
Titius reve
tuas, non

castellariam in eo pinguius est precedenti remedio, quia ibi titulus probandus erat, in rivis vero reficiendis non quaritur, an aquæ ducendæ causa id faciat, modo huc usque aquam duxerit, *L. 1. §. 9. & L. ult. ff. de aqu. quotid.*

§. XVII. Demum occurrit aliquod remedium retinendæ *Interdictionis* in interdicto DE FONTE, quod illi propositum, qui *etiam de fontana* aqua uti prohibetur, *L. un. §. 1. ff. de fonte. & ad quem fonte.* cunque usum fontis extenditur, sive quis aquam haurire, sive pecus ad aquam appellere prohibeatur, *d. l. un. §. 2.* Cæterum non dubito, & hic locum esse posse interdicto uti possidetis, & interdicto de itinere actuque privato; & cum reficiendi purgandique fontem facultas illi simul cohæreat, eadem hic obtinebunt, quæ in interdicto de rivis, ubi dicit Ulpian. in *L. 1. §. 7. ff. d. t. hoc interdictum eandem habet utilitatem, quam habet interdictum de rivis reficiendis, nisi enim purgare & reficere fontem licuerit, nullus ejus usus erit.* Sicut & omnibus personis datur, quibus permittitur interdictum de aqua æstiva *d. l. un. §. ult.* Ex quo evidenter apparet, Prætorem multiplicasse remedia possessoria, & sæpius nova indulgisse in specialibus casibus, ubi generale interdictum uti possidetis regulariter sufficere poterat.

§. XIX. Hæc sufficiant de remediis pro defendenda possessione competentibus. Quod si vero quis possessione sua jam dejectus sit, ad alia remedia, quibus amissam recuperet, ipsi confugiendum. Ubi in antecessum merito observandum, posse aliquem possessione excidere citra dejectionem, si intempestivo timore se pro dejecto habeat. Exemplum occurrit in *L. Clam possidere 6. §. 1. ff. de acquir. poss.* ubi peregre absens, si ejus ædes *De ædibus absentis occupatis.* alius occupaverit, non quidem mox amittit possessionem animo interim retentam; si tamen is, qui ædes occupavit, revertenti resistat, hic dejectus est, & sic nec amplius de retinenda, sed recuperanda possessione sollicitus esse debet, quod extra controversiam est. Verum si ad illam resistantiam non deveniatur, sed Titius reversus, cum ædes occupatas audiret, vim majorem metuens, non velit ad ædes se conferre, sua voluntate dejectus cen-

fetur, per *L. ff. d. t.* Cum quo Pauli deciso conspirat Pomponius in *L. 25. in fin. ff. d. t.* asserens, sola suspitione, quod repelli possumus ab eo, qui ædes nostras ingressus, amitti possessionem, ubi tamen diffidentiam recuperandæ possessionis a metu, quem quis de persona sua concipit, non male separat, Post. *de manuten. Obs. 57. n. 41.* Hoc E. casu reversus vel mox, antequam repellatur, judicem adeat, & retinendæ possessionis remedio experiatur, Petr. Friderus Mindan. *de interdict. cap. 7. n. 78.* vel etiam non sine aliorum auxilio instructus ædes accedat, quo si occupans ingredienti resistat, ipsum expellere coadunata manu valeat, quod jure nostro, si in continenti fiat, permissum est, *L. 17. ff. de vi & vi arm. Dn. Brunnem. Comment. ff. ad d. L. 6. n. 4. de acquir. poss. Rebuff. ad Constitut. Regn. Gall. Tom. 3. Tr. de materia possess. in præfat. n. 5. de quo pluribus egi Tr. de Jur. sens. Diss. 10. cap. 4. n. 48. seqq.* Hoc si non fecerit, sed se pro dejecto habuerit, manutentionem impetrare nequit, Post. *Obs. 57. n. 44.* quæ tamen ipsi concederetur, detentis licet ædibus a tertio, si se pro spoliato non haberet. Post. *d. Obs. 57. n. 41.*

*Dejecto
datur in-
terdictum
unde vi.*

§. XIX. Si E. de dejectione constet, nullum paratius pro ipso remedium est, quam interdictum *unde vi*, quod tantæ auctoritatis est, ut ad solam possessionem præcedentem respiciatur, non attento, an dejectus bona, an mala, fide possederit, adeo, ut etiam violentus possessor, vi hujus remedii, restituendus sit, per *L. 17. ff. de vi & vi armat.* ut sic stricto jure nec exceptio dominii hic opponi possit; debuisset enim rem suam per judicem reposcere dominus, non ex intervallo alterum dejicere, *arg. L. Extat. 13. ff. quod met. caus.* Porro nec interest, an civiliter, an naturaliter, possederit dejectus; indistincte enim Prætor Interdicto hoc succurrit. Menoch. *remed. 1. recuper. poss. n. 68. & seqq.* Nec ad rerum tantum possessionem pertinet, sed utiliter idem etiam ad quasi possessionem rerum incorporalium seu jurium extendendum, ut & ille, qui exercitio juris sui dejectus est, hoc remedio sibi consulere possit, Gail. *lib. 2. observ. 75.* Menoch. *d. Remed. 1. n. 81. & seqq.* qui pluribus exemplis hoc demonstrat. Et idem quo-

quoque obtinet, si quis, sub prætextu rescripti principalis, possessionem alterius propria auctoritate apprehenderit, ne injuriarum occasio inde nascatur, unde jura nasci debent, per *L. meminert.* 6. C. unde vi. ex quo textu speciale remedium recuperandæ possessionis formavit Menoch. *Remed.* 8. sed citra necessitatem; Nam remanet etiam hoc casu actio ex interdicto unde vi; & exceptio dejicientis, se rescripto Principis hoc fecisse, tantum per *hanc L.* eliditur. Unde in genere concludunt Dd. spoliatum etiam judicis auctoritate restituendum esse, Menoch. *d. Remed.* 8. n. 3.

§. XX. Affine huic interdicto famosum illud Juris Canonici remedium est, ex *can. redintegranda C. 3. qu. 1.* quod spoliatus ante omnia sit restituendus, cujus praxis adeo ampla est, ut sua latitudine omnia alia recuperandæ possessionis remedia exhauriat, Marante *de Ordin. Judicior. P. 4. Dist. 7. n. 50.* Quamvis enim textus verba de spolio Ecclesiæ vel Episcopi tantum loquantur, praxis tamen ampliorem ejus usum reddidit, ut unicuique, qui injuste possessione sua privatus, hoc remedium concedatur, Gail. *Lib. 2. obs. 75. n. 10.* Berlich. *P. 1. Concl. 21.* Imo & nudis detentoribus idem indulget Scaccia *de Appellat. qu. 17. limitat. 6. membr. 6. num. 50.* modo non sua culpa & facto possessione exciderit, Carpz. *P. 2. Const. 8. def. 2.* Faber. *in Cod. Lib. 8. tit. 3. def. 8.* nec interest, an possessione rerum, an jurium, quis spoliatus sit, Menoch. *recuper. poss. Remed. 15. num. 200. & seqq.* Datur autem contra quemvis spoliantem, quamvis ille dominus fuerit; exceptio enim domini hic sibi locum non vindicat, nisi actor ipse volens hanc exceptionem admiserit, per *c. 1. X. de restit. spoliat.* Barbof. *in Comment. ad d. c. 1. n. 2.* & quos ibi catervatim citat; Nec interesse puto, an spoliatus rem adhuc possideat, an possidere desierit; Quamvis enim hunc liberari cupiat ab actione spoliæ Mev. *P. 5. Dec. 93.* recte tamen illius opinio rejecta est a Dn. Zieglero *Dissert. ad Can. Redintegranda cap. 4. §. 6.* Add. Menoch. *d. Rem. 15.* ubi usum hujus *Can. Redintegranda* latius demonstrat; Cum tamen pleraque ex materia Juris Romani

*De Spolia
ex C. Red-
integranda.*

de interdicto *unde vi* huc referantur, & actioni de spolio applicentur, operæ pretium non erit, singula hic repetere, licet fere fatendum sit cum Klock. *de Contribut. cap. 19. n. 139.* propter illum Can. *Redintegranda* interdictum *unde vi* ab aula recessisse.

De remedio c. *saepe*.

§. XXI. Convenit autem cum remedio ex Can. *Redintegranda*, remedium Cap. *Sæpe 18. de restit. spoliat.* quod remedium maxime reale est, quia succurrit spoliato, non tantum contra spoliantem, sed contra tertium etiam possessorem, spoli consciū, de quo itidem more suo prolixissime agit Menoch. *Recuper. poss. rem. 16.* quorsum brevitatis gratia me remitto.

De Remedio utili.

§. XXII. Hoc paucis discutiendum restat, quodnam inter tria illa famosa remedia, scil. interdicti *unde vi*, Can. *Redintegranda*, & Capituli *Sæpe*, utilissimum sit, & eapropter ab actore vim passo eligendum? Certe interdictum *unde vi* personale est, & contra ipsum dejicientem seu spoliantem, vel qui hoc mandavit, L. 1. §. 12. & *seqv. ff. de vi & vi arm.* aut ratihabuit, d. L. 1. §. 14. d. t. tantum datur; contra tertium vero possessorem nulla ratione extenditur. Gonzal. Tellez. *Comm. ad d. c. sæpe n. 3.* Hillig. in Don. *lib. 15. c. 31. lit. z.* Cum E. Cap. *Sæpe* extendat actionem de spolio, ut etiam contra tertium possessorem locum habeat, qui scienter rem illam, in qua spolium commissum, accipit, cum hic propter illam scientiam in vitium spoliatoris succedat, eatenus hoc remedium omnino pingvius est interdicto *unde vi*.

Aut *Sæpe* utilius c. *Redintegranda*.

de *vi*. Verum an Capit. *Sæpe* potius sit remedio Can. *Redintegranda*, hoc magis dubium est. Remedium enim Cap. *Sæpe* locum sibi non vindicare contra successorem singularem, qui ignorat vitium possessionis, cum multis aliis recte defendit Menoch. *Recup. poss. rem. 16. n. 10.* E contrario remedium Can. *Redintegranda* contra quemcunque possessorem tertium, sive malæ, sive bonæ, fidei possessorem dari, communis Dd. sententia est, Mynsing. *Cent. 3. obs. 85.* Scaccia *de Judic. Lib. 2. cap. 7. n. 163.* licet quoad bonæ fidei possessorem dissentiat Gail. *Lib. 2. obs. 75. n. 11.* Si E. communis illa sententia vera est, sine dubio remedium hujus Canonis pingvissimum foret, & interdictum *unde vi*,

vi, ut & Cap. *Sæpe* multis modis superaret. Verum cum Cap. *Sæpe* longe sit recentius illo Can. *Redintegranda*, in quo Innocentius III. contra Juris Civilis rigorem, h. e. contra regulas interdicti *unde vi*, actionem de spolio noviter demum extendit contra possessorem spoli conſcium, sine dubio antea contra illum non competiit, certe contra bonæ fidei possessorem multo minus locum habuit, sicut hoc demonstravit Emanuel Gonzal. Tellez *ad d. c. sæpe n. 4.* de quo pluribus Dn. Ziegler. *add. Can. Redintegranda, cap. 4. §. 11.* Add. Struv. *ad Tit. ff. unde vi, th. 114.* Verum cum illa sententia, quod remedium Can. *Redintegranda* contra quemcunque possessorem detur, usu fori sit recepta, teste Brunnem. *Repetit. Wesenb. ad Tit. de vi & vi armat. qu. 19.* quod & agnoscit Ziegler. *cit. l. §. 12.* ubi præjudiciis id confirmat; inde factum, quod in Judiciis nostris in casu violentæ dejectionis, aut alterius cujusvis spoli nulla alia fere *actio* audiatur, quam ex d. Can. *Redintegranda*. Et hanc extensionem non adeo iniquam esse puto; Si enim rem furtivam a bonæ fidei poss. repetere fas est, etiam non refuso pretio *L. 23. C. de R. V.* Cur non & rem vi ablatam? Patet huic regressus contra suum venditorem, nam & hic cautius mercandum *L. 2. C. de furt.*

§. XXIII. Porro in eo quoque pingvius est remedium hoc Juris Canon. quia interdictum *unde vi* intra annum utilem tantum datur, *L. 1. pr. & §. 39. ff. de vi & vi arm. L. 2. C. unde vi*, quantum scilicet ad restitutionem fructuum percipiendorum & interesse, *L. 1. pr. & L. 3. §. 1. h. t.* & post annum eatenus tantum in factum actio salva est, quatenus quid pervenit, Struv. *ad tit. ff. de vi & vi arm. th. 112.* Remedium vero Can. *Redintegranda* perpetuum est, & instar cæterarum actionum personalium 30. demum annis excluditur, Joh. Carol. Antonell. *de tempor. legal. Lib. 2. cap. 91.* Joh. Bapt. Costa, *de fact. scient. & ignor. Lib. 2. c. 91.* Sed annon præscriptio hæc bonæ fidei possessori tantum exceptionem, an vero etiam dominium tribuat, non expriment Dd. Prius affirmandum puto, cum vitium violentiæ rem afficiat, & ita dominii acquisitionem etiam in b. f. possessore impediatur §. 2. *Inst. de usucap.*

Quamdiu
durent
hæc reme-
dia?

Quid si
res vacua
sit occu-
pata?

§. XXIV. Cum autem in Jure nostro civili adhuc alia quædam remedia recuperandi possessionem dentur, quæ distincte proposuit Menoch. in *Remed. recup. poss.* illa paucis adducenda, & ostendendum, pleraque sub interdicto *unde vi* contineri, dum Imp. Constitutionibus interdictum illud ad hos casus extensum. Sic qui vacantem possessionem occupavit, ab eo stricto jure non nisi reali actione sive vindicatione res repeti potest; sed Justinianus Imp. in *L. fin. C. unde vi* etiam contra hunc eandem actionem dari voluit, dum ejusdem farinae æstimat illum, qui per vim rapit, quam qui rem ad se non pertinentem de facto occupat, de quo pluribus Menoch. *Rem. 13.* nec interest hoc casu, an occupans sciverit, cujus res fuerit; Sufficit enim, quod suam non esse in comperto habeat. Interim tamen utilius remedium *d. L. fin.* esse conseo, quam interdictum *unde vi*: Hoc enim annale est, lex autem *ult. C. unde vi* novum remedium est, a Justiniano Imp. introductum, & hinc ad modum aliarum actionum civilium ad 30. annos extendendum, per *L. Sicut 3. C. de prescript. 30. ann.*

Remedi-
um L. 1. C.
si per vim.

§. XXV. Aliud remedium recuperandæ possessionis ex *L. 1. C. per vim, vel. al. mod. absent. perturb. poss.* ubi, si absentis familia possessione dejecta, illi per hanc legem succurritur, ut scil. etiam servi vel alii, qui in possessione absentis sunt, interdicto recuperandæ possessionis experiri, &, etiamsi mandato domini instructi non sint, tamen, absentium nomine, possessionem repetere possint, pariter, quam si ipse dominus reversus litigasset. Quod remedium *d. L. 1.* omnino utile est partim, quia illi datur, qui dejectus non est, partim alterius nomine experiundi facultatem indulget, cum tamen nullum mandatum præcesserit; partim etiam, quod diutius detur, quam interdictum *unde vi*, dum expresse in *d. L. 1.* dicitur, quod post elapsa spatia recuperandæ possessionis, Legibus præfinita, hoc adhuc competat, conf. Menoch. *recup. poss. remed. 6.*

Remedi-
um L. in-
vasor 5. C.
und. vi.

§. XXVI. Porro ex *L. Invasor. 5. C. unde vi* novum remedium recuperandæ possessionis elicit Menoch. *rem. 6.* quod eatenus admitto, dum hic possessio per errorem occupata actori resti-

restituenda; hoc enim, quia omnis vis abest, interdicto unde vi expediri non poterat. Nec convenire puto remedium *L. ult. C. unde vi*, quod alioqui Bartol. *ad L. Invasor 5. C. d. t.* plenius esse existimat, nam *in L. ult.* occupatio rei alienæ a sciente facta; hic autem per errorem; quæ causa plane diversa est, & tamen æque restitutio injungitur.

§. XXVII. Ulterius remedium recuperandæ possessionis *Remedium L. 10. C. unde vi.* ex *L. Non ab re 10. C. unde vi* colligit Menoch. *rem. 10.* contra conductores, vel alios rerum alienarum detentores, qui dominis rem suam repetentibus resistunt, & non mox eandem restitunt, quod hi non tantum ad rem restituendam, sed insuper etiam ad æstimationem actori refundendam obligentur, quod pariter provisum est *in L. conductores 34. C. locat.* Ergo si de sola possessione recuperanda quæstio foret, sufficeret interdictum *unde vi.* Nam & is dejicit, qui domino rem suam repetenti resistit, *L. 6. in fin. ff. de acquir. possess.* sed quia refusio æstimationis huic resistenti *dd. legib. in simul* injungitur, eatenus remedium hoc pingvius est. Aliud possessionis recuperandæ remedium, sed citra hanc pœnam, occurrit *in L. si quis conducionis 25. C. locat. de quo dictum Sect. I. Membr. 6. §. 47.*

§. XXIX. Convenit fere cum præcedenti Remedio *L. si quis in tantam 7. C. unde vi*, ubi ille, qui possessione sua dejectus est, contra illum, qui ipsum privata auctoritate expulit, etiam si revera dominus fuerit, vel dominum se esse existimaverit, agere potest ad possessionem restituendam, hoc quidem effectu, ut, si res auferentis propria fuerit, ipse dominio simul excidat; Sin vero aliena, ultra rei restitutionem etiam ad æstimationem refundendam teneatur, de quo prolixè Menoch, *Remed. 9.* cum quo in plerisque convenit Remedium *L. Extat. 13. ff. quod met. caus.* ubi creditor propria auctoritate res debitoris occupans, vim fecisse dicitur, & sic non tantum ad rem restituendam obligatur, sed crediti amissione punitur, quod reperitur *in L. Creditores 7. ff. ad L. Jul. de vi privat.* Verum utut saluberrima hæc remedia sint, totius tamen orbis Christiani usu & praxi illa antiquata esse,

Remedium L. extat. 13. ff. quod met. caul.

esse, docet Christinaeus in *Not. ad Philib. Bugnyon. de LL. abrogat. Lib. I. Satyr. 97.* quod tamen universale non esse demonstravi in *usu Mod. ad Dig. ad tit. quod met. caus. §. 6. & seqq.* Talia enim remedia ob malitiam seculi, omnia sine jure & judicio audentis, ubivis in usum revocanda essent.

Remedium
L. ult.
C. de ac-
quir. poss.

§. XXIX. Novum remedium recuperandæ possessionis ex *L. ult. C. de acquir. possess.* format Menoch. *Remed. 14.* Verum contextus docet, nihil aliud hic decidi, quam, derelictionem possessionis factam a Procuratore, vel colono, vel inquilino, nihil præjudicii domino generare posse. Ex quo non novum possessorium remedium nascitur, sed ordinaria remedia domino tantum conservantur. Quapropter si colonus possessionem transtulerit, domino adhuc salvum erit remedium retinendæ possessionis ex interdicto *uti possidetis*: si autem is, in quem a colono translata possessio, domino fundum ingressuro resistat, dejectus erit per *L. 6. in fin. ff. de acquir. possess.* & hinc ad interdictum *unde vi ipsi* confugiendum.

Remedium
L. si
coloni 14.
C. de a-
gric.

§. XXX. Remedium ex *L. si coloni 14. C. de agricol.* ad certum casum tantum pertinet, si proprii nostri homines aufugerint, & postea nobis vel ipsi, vel tertius, qui eos detinet, de dominio controversiam moverint, vi hujus *Legis 14.* datur remedium recuperandæ possessionis, ita, ut possessori primo celeri reformatione sit succurrendum, causa originis & proprietatis post restitutionem suspensa, Menoch. *Remed. 10.* unde fugitivus adscriptitius antea reverti ad priorem dominum, & postea de conditione sua agere debet, *Mev. P. 4. Dec. 18. n. 7.* Brunnem. *ad d. L. 14. de agricol.* Caterum hoc remedium ultra casum expressum non esse extendendum, recte monet Menoch. *d. Remed. 10. n. 11.*

Remedium
L. 15. ff.
indeb.
de Con-
dict. in-
deb.

§. XXXI. Hoc mirum, quod etiam ex *L. 15. ff. de condit. indeb.* recuperandæ possessionis remedium speciale deducat Menoch. *Remed. 2.* cum tamen conditio possessionis indebite translata, non quidem ad petitorium, sed ad personalem actionem conditionis indebiti pertineat, quæ ex quasi contractu nascitur,

scitur, inde actori, hoc casu rem indebite translata esse, probare incumbit. Idem dicendum de remedio *L. 2. ff. de condict. tritic.* ubi de condictione possessionis agitur, ob quam causam in hanc classem hoc remedium refert Menoch. *remed. 3.* Non enim hic novum remedium exhibetur, sed cum in *L. 1. §. 1. ff. de condict. tritic.* dicatur, omnes res, sive mobiles, sive immobiles, illa actione condici posse, illud in *L. 2.* applicatur etiam ad possessionem, non tam quatenus hæc restituenda, sed potius, ut ejus æstimatio refundatur, ubi possessio vel restitui nequit, vel ob moram mea intersit potius æstimationem, quam possessionem habere; ad solam enim æstimationem illa conditio tendit, *L. 3. ff. d. t. Franzk. in Comment. ff. ad. b. t. num. 5.* Tandem quoque remedium *L. Si & me & Titium 32. ff. de reb. credit.* ad hanc seriem refert Menoch. *Remed. 4.* sed praxis ejus generalior est, sicuti de eo supra actum *Secl. I. membr. 2. §. 23. & seqq.* Subjungit quidem adhuc *Officium Judicis*, quod ultimum remedium appellat, tam in adipiscenda, quam in retinenda & recuperanda, possessione. Verum hoc remedium generaliter suspectum est, ubi enim lex non succurrit, judicis, qui minister legum audit, non est, nova fingere remedia, aut ultra legum permissionem, actori, ejus officium imploranti, succurrere.

§. XXXII. Sufficiant hæc de Remediis possessoriis. Cæterum cum supra *Membr. præced. §. fin.* dictum, possessorium remedium potius, quam petitorium eligendum esse, observabit hoc insuper acturus in judicio, quandoque consultum esse, ut petitorium cum possessorio cumuletur, quod fieri posse in Remediis adipiscendæ & recuperandæ possessionis, extra controversiam apud Dd. est, Hartm. Pistoris *P. 1. qu. 45. n. 12. Gail. L. 1. obs. 63. n. 2. & seqq.* Et hinc rei vindicatio & interdictum unde vi recte conjunguntur, *L. cum fundum 18. §. ult. ff. de vi & vi arm.* secus vero in remedio retinendæ possessionis, quia hic se possidere prætendit, vindicans vero rem ab adversario possidente petit, Hartm. Pistoris, *P. 4. qu. 13. num. 4.* sed quid circa hanc cumulationem caute observandum sit, dixi in *introduc. ad*

Remedi-
um L. 32.
ff. de Reb.
cred.
Officium
Judicis.

Cumula-
tio petito-
rii & pos-
sessorii.